

ШКОЛЬНАЯ ПРОГРАММА

Т.А. Калінічэнка

Літаратурнае чытанне ЧЫТАЕМ РАЗАМ З БУСЛІКАМ

3 клас

*Дапаможнік для вучняў устаноў агульнай
сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі
навучання і выхавання*

6-е выданне

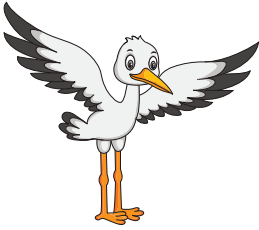
Мінск

«Сэр-Віт»

2023

ПРЫВІТАННЕ, ДРУЖА!

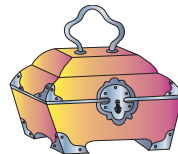
Запрашаю цябе ў цудоўную краіну мастацкага слова. У гэтым годзе мы разам з табой папоўнім слоўнікавы запас, будзем вучыцца выразна чытаць творы беларускіх пісьменнікаў, выказваць свае меркаванні, а таксама паспрабуем складаць тэксты. А для таго каб працэс навучання быў для цябе яшчэ і цікавым і не вельмі цяжкім, у дапаможніку прапанавана шмат пазнавальнага і займальнага матэрыялу.

У добры шлях!

Умоўныя абазначэнні

Моўная размінка

Слоўнікавая скарбонка

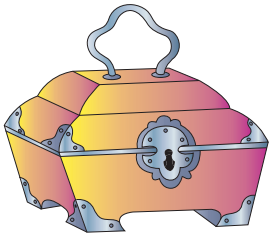
Хвілінка моўных адкрыццяў

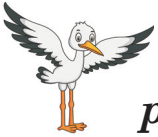
Твор для паза-
класнага чы-
тання

РАЗДЕЛ I

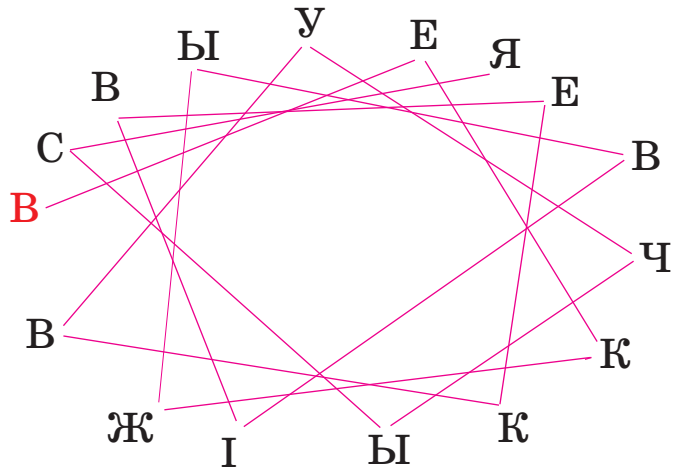
Прыгожая птушка пер'ем, а чалавек – вучэннем

тузаць – дёргаць, теребить
стомленая – уставшая
журба – грусть
чарга – очередь
алешына – лещина (орешник)
руплівы – старательный, прилежный
неабсяжная – необъятная
патыліца – затылок

*Прачытай выказванне. Запішы. Як ты яго
разумееш?*

Прачытай верш-скарагаворку. Звярні ўвагу на вымаўленне гукаў [р], [дз'], [ч]. Падрыхтуй правільнае і беспамылковае вымаўленне.

Ала аднойчы алеяй ішла.

Ала алешыну ў парку знайшла.

Дзівіцца Ала:

– Ах, што за алешына!

Колькі на ёй завушнічак навешана...

А. Дзеружынскі.

Успомні назвы школьных прылад. Запішы іх па-беларуску.

Прачытай уважліва верш.

Дзе пяцёркі прадаюцца
Мікола Чарняўскі

Раз суседскую дзяўчынку
Я сустрэў на школьным рынку,
З мамай, хмурая, стаяла,
Коскі тузала, маўчала.
Мама ж, стомленая досыць,
Ёй выказвала ў журбе:
– Дзе цябе, дачушка, носіць?!
Зачакалася цябе.
Форму, глянь, ужо купіла.
На мяне ж ты – як забыла...
І азвалася дзяўчынка,
Банты – пырх! – як матылькі.
– Я хадзіла, мам, па рынку,
Абышла я ўсе латкі...
Што за рынак? Дзе іх дзелі?
Дзе ў чаргу за імі стаць?
Ёсць і кніжкі, і партфелі,
А пяцёрак не відаць.

• Як ты лічыш, дзе прадаюцца пяцёркі?

Прачытай рысы характару чалавека. Якія з іх спатрэбяцца табе на працягу ўсяго навучальнага года, каб вучыцца выдатна? Свой адказ падкрэслі.

А Акуратны

М Мэтанакіраваны

Б Бойкі

Н Настойлівы

В Вясёлы, ветлівы

Р Разважлівы

Г Гаварлівы

С Сабраны, спрытны

Д Дысцыплінаваны,
дапытлівы

Ц Цярплівы

Ж Жыццярадасны

У Уважлівы

І Ініцыятыўны

Прачытай верш.

**Дапытлівая ўнучка
Надзея Парчук**

Пытаецца ўнучка ў старога:

– Скажы мне, дзядуля Андрэй,
Адкуль ты так ведаеш многа?
Ты ж нават за кніжкі мудрэй!

– Не дзіва, таму я мудрэйшы,
Што болей на свеце пражыў,
І ўсе твае байкі і вершы
З дзяцінства заселі ў душы.

Малая не верыць дзядулю:
– Няўжо і ты ў школу хадзіў?
– З тваёю, унучка, бабуляй.
Вось здымачак ёсць, паглядзі.

Вучыліся з ёй на выдатна,
Калі ўжо да слова сказаць.
Дык будзь жа і ты гэткай здатнай,
Маё залатое дзіця!

- *З якім пытаннем звярнулася ўнучка да дзядулі?*
- *Як вучыўся дзядуля ў школе?*
- *Як ты лічыш, ці добра вучыцца ў школе галоўная гераіня верша?*
- *Навучыся чытаць верш па ролях.*

Першая настаўніца Сяргей Грахойскі

Я не забуду ніколі
Сшыткі, пеналы, буквар,
Першыя радасці ў школе,
Першай настаўніцы твар.

Я не забуду ніколі
Рукі яе, што вялі
Нас, як па роднаму полю,
Па неабсяжнай зямлі.

Я не забуду ніколі
Ясных і добрых вачэй.
Можа, ад іх наваколле
Стала шырэй і ярчэй.

Першай настаўніцы словы,
Дзе мне ні здарыцца быць,
Так, як і матчыну мову,
Нельга ніколі забыць.

- *Што назаўсёды застанеца ў памяці аўтара?*
- *Як, на тваю думку, адносіцца да сваёй першай настаўніцы аўтар верша?*

Коска

Васіль Хомчанка

Захарка сеў рыхтаваць урокі. Трэба было выканаць практыкаванне: перапісаць сказы і паставіць, дзе трэба, коскі. А рабіць Захарку нічога не хацелася. Ён падпёр далонямі галаву і задумаўся. Захарка толькі што прачытаў кніжку пра прыгоды капітана карабля.

Цікавае, гераічнае жыццё ў марскіх капітанаў. Не тое, што ў яго, Захаркі. Вучы граматыку. Захарка ўздыхнуў і сказаў уголас:

– Навыдумлялі ўсялякіх прадметаў. І ўсе іх вучы. Коскі там розныя, пыталінікі...

Пачуў гэта старэйшы брат Янка і спытаў:

– А ты б што хацеў вучыць?

– Хай бы адразу вучылі на касманаўтаў, капітанаў, шафёраў. А то вучаць, дзе коскі ставіць. Хіба без іх нельга жыць?

Янка даўно ведаў, што Захарка марыць стаць капітанам далёкага плавання. Ён трохі падумаў, хітра ўсміхнуўся і сказаў:

– Кажаш, і без косак можна пражыць? Мы зараз праверым. Бяры аловак і пішы.

ЗМЕСТ

ПРЫВІТАННЕ, ДРУЖА!	3
Раздзел I. Прыгожая птушка пер’ем, а чалавек – вучэннем . .	4
<i>Тэматычны кантроль</i>	14
Раздзел II. Увосень і верабей багаты	16
<i>Тэматычны кантроль</i>	23
Раздзел III. Чалавек без Радзімы, што салавей без песні . . .	25
<i>Тэматычны кантроль</i>	30
Раздзел IV. Добры чалавек і жывёлу шкадуе	32
<i>Тэматычны кантроль</i>	39
Раздзел V. Зімовы дзянёк, што камароў насок	41
<i>Тэматычны кантроль</i>	52
Раздзел VI. Як ты да людзей, так і людзі да цябе	54
<i>Тэматычны кантроль</i>	63
Раздзел VII. Добрае дзіця бацькоў думкі згадвае	65
<i>Тэматычны кантроль</i>	72
Раздзел VIII. Вясенні дзень год корміць	74
<i>Тэматычны кантроль</i>	81
Раздзел IX. Хто хоча шчасліва жыць, той працу павінен любіць	83
<i>Тэматычны кантроль</i>	95
Раздзел X. Мірна жыць – шчаслівым быць	97
<i>Тэматычны кантроль</i>	102
Раздзел XI. Хто спортам займаецца, той сілы набіраецца . .	104